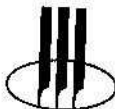

بایسته های دینی بازنمایی شخصیت زن در سریال های تلویزیونی

● محمد هادی قره داغی ●

سرشناسه	:	قره داغی، محمد هادی، ۱۳۶۲ -
عنوان و نام پدیدآور	:	ریحانه در قاب: بایسته های دینی بازنمایی شخصیت زن در سریال های تلویزیونی / محمد هادی قره داغی.
مشخصات نشر	:	قم دارالفکر، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۹۶ ص. ۲۱×۱۴ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۲۷۰-۱۰۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیفا.
یادداشت	:	کتاب حاضر در اصل پایان نامه کارشناسی ارشد نویسنده در رشته علوم ارتباطات اجتماعی و در گروه فرهنگ و ارتباطات دانشکده صدا و سیما قم است.
عنوان دید	:	بایسته های دینی بازنمایی شخصیت زن در سریال های تلویزیونی.
موضوع	:	سریال های تلویزیونی -- ایران -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
رده بندی کنگ	:	۱۳۹۵ ق ۹ الف ۳/۱۹۹۲/۳ PN
رده بندی یوبی	:	۴۵۷۲۰۹۵۵/۷۹۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۲۷۷۸۳۳

انتشارات دارالفکر
تاسیس ۱۳۴۶

مؤسس: محترم حضرت حجة الاسلام والمسلمین
آقای حاج سید ابوالحسن محمد موسوی (ره)

ریحانه در قاب
(بایسته های دینی بازنمایی شخصیت زن در سریال های تلویزیونی)

مؤلف: محمد هادی قره داغی

ناشر: انتشارات دارالفکر

چاپخانه: قدس - قم

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۸۰۰۰ تومان

ISBN 978-600-270-101-5

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۷۰-۱۰۱-۵

دفتر مرکزی: قم خیابان معلم، مجتمع ناشران پلاک ۳۶

تلفن: ۰۲۷۷۴۳۵۴۴، ۰۲۷۷۳۳۶۴۵، فاکس: ۰۲۷۷۲۸۸۱۴

دفتر تهران: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری،

روبه روی اداره پست، پلاک ۱۲۴ واحد یک، تلفن: ۰۶۴۰۸۹۲۷

فروشگاه تهران: ۰۶۴۴۷۶۴۸۸

info@darolfekr.com

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است

www.darolfekr.com

مقدمه / ۷

فصل اول: کلیات / ۱۱

گفتار اول: طرح بحث / ۱۳

گفتار دوم: مفهوم شناسی / ۱۵

گفتار سوم: روش تحقیق / ۲۰

فصل دوم: مبانی نظری / ۳۹

گفتار اول: نظریه های بازنمایی / ۴۱

گفتار دوم: نظریه های شخصیت / ۴۵

گفتار سوم: شخصیت زن در اسلام / ۵۲

فصل سوم: بایسته ها / ۱۰۱

گفتار اول: بایسته های بازنمایی توصیفی / ۱۰۶

۱. پرهیز از تحقیر شان انسانی زن / ۱۰۶

۲. به رسمیت شناختن تفاوت های زن و مرد / ۱۱۰

۳. نمایش وابستگی های متقابل زن و مرد / ۱۱۳

گفتار دوم: بایسته های بازنمایی ارزشی / ۱۱۵

۱. ارزش های فردی / ۱۱۵

۲. ارزش های خانوادگی / ۱۱۸

۳. ارزش های اجتماعی / ۱۲۴

گفتار سوم: بایسته های بازنمایی حقوقی / ۱۲۶

۱. حقوق و مسئولیت های فردی / ۱۲۶

۲. حقوق و مسئولیت های خانوادگی / ۱۳۰

۳. حقوق و مسئولیت های اجتماعی / ۱۳۳

گفتار چهارم: نتیجه گیری / ۱۳۶

فصل چهارم: تحلیل محتوا / ۱۳۸

۱. گفتار اول: درباره سریال / ۱۳۸

گفتار دوم: تحلیل رمزگان سریال / ۱۴۲

۱. رمزگان اجتماعی / ۱۴۳

۲. رمزگان فنی / ۱۴۴

۳. رمزگان ایدئولوژیک / ۱۷۲

گفتار سوم: نتیجه گیری / ۱۷۷

منابع و مآخذ / ۱۸۵

مقدمه:

از میان کارکردهای که برای رسانه تلویزیون بر شمرده‌اند، کارکرد تفریح و سرگرمی از سهم بیشتری در جذب مخاطبان برخوردار است. سریال‌های نمایشی به ویژه در برنامه خانوادگی آن، از محبوب‌ترین تولیدات مفرح و سرگرم کننده تلویزیون به شمار می‌روند که تماشای روزانه و دست کم هفتگی آنها به عنوان تفریحی برای زنان و سهل الوصول، جایگاه خاص خویش را در میان خانواده‌های ایرانی پیدا کرده است.

تردیدی نیست که چنین تولیداتی آکنده از کتمان‌های جنسیتی هستند و دانسته و یا نادانسته به ترویج و نهادینه‌سازی الگوهای جنسیتی از طریق الگوسازی و قهرمان‌پردازی دراماتیک دست می‌زنند. توجه به چنین نقش و تاثیری از یک سو، و درک اهمیت جایگاه زن و خانواده در فرهنگ دینی از سوی دیگر، هر متدین اهل رسانه‌ای را به ضرورت تأمل و دقت نظر در کیفیت بازنمایی الگوی شخصیتی زن در این گونه تولیدات، به ویژه در قصه‌هایی با محوریت شخصیت یک زن رهنمون می‌شود.

بر پژوهشگران مسلمان عرصه دین، ارتباطات و رسانه فرض است که با مراجعه به منابع اصیل دینی و درک نظام‌وار شخصیت زن از منظر اسلام، بایدها و نبایدهای بازنمایی شخصیت زن را در رسانه‌ها به ویژه در آثار نمایشی تصویری استنباط نموده، در اختیار سازمان‌های رسانه‌ای مربوط قرار دهند. ارزیابی کیفی فیلم‌ها و سریال‌های تولید شده بر اساس این بایسته‌ها نیز می‌تواند گامی موثر در جهت عینی‌سازی نتایج چنین پژوهش‌هایی به شمار آمده، زمینه تکرار نقاط قوت و پرهیز از نقاط ضعف محصولات تولیدی را در آثار مشابه فراهم آورد.

نوشتار پیش رو کوششی است در همین راستا که ضمن ارائه گزاره‌های استثنائی در سه بعد توصیفی، ارزشی و حقوقی و در سه حوزه فردی، اجتماعی و فرهنگی، برای رسیدن به بازنمایی مورد تایید دین در زمینه شخصیت زن، به تحلیل نشانه‌شناختی و تطبیق عملی یکی از محبوب‌ترین سریال‌ها - سیمپا - که نقش اول آن نیز یک شخصیت زن است - با گزاره‌های به دست آمده می‌پردازد. آنچه به عنوان بایسته‌های بازنمایی شخصیت زن در این کتاب طرح می‌شود می‌تواند دستورالعملی کلی برای تمامی تولیدات نمایشی تصویری شناخته شود، اما به جهت ویژگی‌های منحصر به فرد رسانه تلویزیونی و قالب سریال تلویزیونی، تاکید عمده این پژوهش بر سریال‌های تلویزیونی خواهد بود.

کتاب حاضر مشتمل بر چهار فصل است. فصل اول باوای طرح بحث، آشنایی با مفاهیم اصلی و معرفی روش به کار گرفته شده در پژوهش است. فصل دوم به شرح تفصیلی مبانی نظری پژوهش اختصاص دارد. این فصل به جهت طرح نگاهی متفاوت به مساله بازنمایی رسانه‌ای و نیز معرفی نظام‌وار شخصیت زن از دیدگاه دینی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. فصل سوم کتاب به بحث از بایدها و نبایدهای قابل استنباط از متون دینی در زمینه تولید آثار نمایشی تصویری، به ویژه سریال‌های

تلویزیونی پرداخته و حاصل کار را در قالب ۴۹ گزاره‌واره عملیاتی در جدولی ارائه کرده است. در فصل چهارم نیز نهایتاً پس از تحلیل نشانه شناختی فصل اول سریال ستایش بر اساس الگوی سه سطحی جان فیسک، کیفیت بازنمایی شخصیت زن در این اثر بر اساس بایسته‌های استنتاج شده در فصل سوم ارزش‌یابی شده است.

بنیان این کتاب بر پژوهشی استوار است که نگارنده پیشتر، تحت عنوان پایان‌نامه کارشناسی ارشد رشته علوم ارتباطات اجتماعی و در گره فک و ارتباطات دانشکده صدا و سیما - قم به انجام رسانیده است. در اینجا لازم است که مراتب امتنان خویش را از راهنمایی‌های موشکافانه استاد گرامی‌ام جناب حجت الاسلام والمسلمین سید حمید میرخندان و نیز مشاوره‌های عالمانه استاد بزرگوار جناب حجت الاسلام والمسلمین اصغر اسلامی تنه جالصاله ابراز نمایم. امید آنکه اوراق پیش رو در مسیر تعالی تولیدات علمی رسانه‌ای گامی هرچند کوچک به شمار آید.

محمد هادی قره‌داغی

بهار ۱۳۹۵

m.gh@gomirib.ac.ir